

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра риторики и методики преподавания языка и литературы

ХРЯЩЁВА Наталия Павловна

**ЭВРИСТИЧЕСКИЕ ЗАДАНИЯ КАК СРЕДСТВО ОСВОЕНИЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ЛЕКСИКИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ
ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ**

Аннотация к магистерской диссертации
специальность 1-08 80 02 Теория и методика обучения и воспитания
(в области языкознания)

Научный руководитель
Захарова Светлана Николаевна
кандидат педагогических наук,
доцент

Минск, 2022

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Ключевые слова: ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ, РУССКИЙ ЯЗЫК КАК ИНОСТРАННЫЙ, МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ, ЭВРИСТИЧЕСКОЕ ЗАДАНИЕ, ЛЕКСИЧЕСКОЕ ЗАДАНИЕ.

Цель исследования – теоретически обосновать и разработать систему эвристических заданий по лексике и методике их применения как средства овладения профессиональной лексикой на занятиях по РКИ.

Задачи исследования:

1) провести теоретический анализ научно-педагогической и методической литературы по эвристическому обучению, профессионально ориентированному обучению и методике обучения лексике иностранных студентов;

2) уточнить сущность понятия «лексическое эвристическое задание»; определить функции и провести классификацию лексических эвристических заданий;

3) разработать глоссарий профессионализмов для студентов-инофонов и на его базе систему эвристических заданий для освоения профессионально ориентированной лексики будущими инженерами-программистами;

4) экспериментально доказать эффективность эвристических заданий как средства профессионально ориентированного обучения иностранных студентов лексике, сформулировать принципы их разработки и методические рекомендации по применению на занятиях по РКИ.

Объект исследования – эвристические задания, предназначенные для освоения профессиональной лексики на занятиях по РКИ. *Предмет исследования* – методика разработки и применения эвристических заданий в профессионально ориентированном обучении лексике на занятиях по РКИ.

Научно-теоретические результаты исследования: охарактеризованы основные этапы развития эвристического обучения в докибернетический и кибернетический периоды; раскрыта сущность понятия «эвристическое задание» с учетом требований профессионально ориентированного обучения лексике на занятиях по РКИ; проанализированы подходы к классификации эвристических заданий.

Практические результаты исследования: разработан глоссарий профессионализмов для специальности инженер-программист; разработана и апробирована система лексических эвристических заданий для иностранных студентов – будущих инженеров-программистов; экспериментально доказана эффективность эвристических заданий для освоения профессиональной лексики на занятиях по РКИ; определены принципы разработки и методика применения лексических эвристических заданий на занятиях по РКИ.

Структура магистерской работы: научная работа включает введение, общую характеристику, основную часть, состоящую из двух глав, заключение, библиографический список, включающий 42 наименования

научных источников на русском языке, 2 приложения. Содержание работы изложено на 63 страницах основного текста (без библиографического списка и приложений) и проиллюстрировано 13 таблицами и 9 рисунками. В работу включено 2 приложения, занимающих 20 страниц. Полный объем работы составляет 88 страниц.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Ключавыя словы: ПРАФЕСІЙНА АРЫЕНТАВАНАЕ НАВУЧАННЕ, РУСКАЯ МОВА ЯК ЗАМЕЖНАЯ, МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ, ЭЎРЫСТЫЧНАЕ ЗАДАННЕ, ЛЕКСІЧНАЕ ЗАДАННЕ.

Мэта даследавання – тэрэтычна абгрунтаваць і распрацаваць сістэму эўрыстычных заданняў па лексіцы і методыку іх прымянення як сродкаў авалодання прафесійнай лексікай на занятках па РМЗ.

Задачы даследавання:

1) правесці тэрэтычны аналіз навукова-педагагічнай і метадычнай літаратуры па эўрыстычнаму навучанню, прафесійна арыентаванаму навучанню і методыцы навучання лексіцы замежных студэнтаў;

2) удакладніць сутнасць паняцця «лексічнае эўрыстычнае заданне»; вызначыць функцыі і правесці класіфікацыю лексічных эўрыстычных заданняў;

3) распрацаваць гласарый прафесіяналізмаў для студэнтаў-іншафонаў і на яго базе сістэму эўрыстычных заданняў для асваення прафесійна арыентаванай лексікі будучымі інжынерамі-праграмістамі;

4) эксперыментальна даказаць эфектыўнасць эўрыстычных заданняў як сродка прафесійна арыентаванага навучання замежных студэнтаў лексіцы, сфармуляваць прынцыпы іх распрацоўкі і метадычныя рэкамендацыі па прымяненню на занятках па РМЗ.

Аб'ект даследавання – эўрыстычныя заданні, прызначаныя для асваення прафесійнай лексікі на занятках па РМЗ. *Прадмет даследавання* – методыка распрацоўкі і прымянення эўрыстычных заданняў у прафесійна арыентаваным навучанні лексіцы на занятках па РМЗ.

Навукова-тэрэтычныя вынікі даследавання: ахарактарызаваны асноўныя этапы развіцця эўрыстычнага навучання ў дакібернетычны і кібернетычны перыяды; раскрыта сутнасць паняцця «эўрыстычнае заданне» з улікам патрабаванняў прафесійна арыентаванага навучання лексіцы на занятках па РМЗ; прааналізаваны падыходы да класіфікацыі эўрыстычных заданняў.

Практычныя вынікі даследавання: распрацаваны гласарый прафесіяналізмаў для спецыяльнасці інжынер-праграміст; распрацавана і апрабавана сістэма лексічных эўрыстычных заданняў для замежных студэнтаў – будучых інжынераў-праграмістаў; эксперыментальна даказана эфектыўнасць эўрыстычных заданняў для асваення прафесійнай лексіцы на занятках па РМЗ; вызначаны прынцыпы распрацоўкі і методыка прымянення лексічных эўрыстычных заданняў на занятках па РМЗ.

Структура магістарскай працы: навуковая праца ўключае ўвядзенне, агульную характарыстыку, асноўную частку, якая складаецца з дзвюх глаў, заключэнне, бібліяграфічны спіс, які ўключае 42 найменні навуковых крыніц на рускай мове, 2 дадатка. Змест працы выкладзены на 63 старонках

асноўнага тэксту (без бібліяграфічнага спіса і дадаткаў) і праілюстраваны 13 табліцамі і 9 малюнкамі. У працу ўключана 2 дадатка, якія займаюць 20 старонак. Поўны аб'ём працы складае 88 старонак.

GENERAL CHARACTERISTICS OF THE THESIS

Key words: PROFESSIONALLY ORIENTED LEARNING, RUSSIAN AS A FOREIGN LANGUAGE, TEACHING METHOD, HEURISTIC TASK, LEXICAL TASK.

The purpose of the study is to theoretically substantiate and develop a system of heuristic tasks in vocabulary and a methodology for their application as a means of mastering professional vocabulary in the classroom for RFL.

Research objectives:

1) to carry out a theoretical analysis of scientific, pedagogical and methodological literature on heuristic teaching, professionally oriented teaching and methods of teaching foreign students' vocabulary;

2) clarify the essence of the concept of «lexical heuristic task»; define functions and classify lexical heuristic tasks;

3) to develop a glossary of professionalisms for foreign students and, on its basis, a system of heuristic tasks for mastering professionally oriented vocabulary by future software engineers;

4) to experimentally prove the effectiveness of heuristic tasks as a means of professionally oriented vocabulary teaching of foreign students, to formulate the principles of their development and methodological recommendations for their use in the classroom on RFL.

The object of the research is heuristic tasks intended for mastering professional vocabulary in the lessons of RFL. *The subject of the research* is the methodology for the development and application of heuristic tasks in professionally oriented vocabulary teaching in the classroom on RFL.

Scientific and theoretical results of the research: the main stages of the development of heuristic training in the pre-cybernetic and cybernetic periods are characterized; the essence of the concept of «heuristic task» is disclosed, taking into account the requirements of professionally oriented vocabulary teaching in the classroom on RFL; the approaches to the classification of heuristic tasks are analyzed.

Practical results of the research: a glossary of professionalisms for the specialty software engineer has been developed; developed and tested a system of lexical heuristic tasks for foreign students – future software engineers; experimentally proved the effectiveness of heuristic tasks for mastering professional vocabulary in the classroom on RFL; the principles of development and the methodology for the use of lexical heuristic tasks in the lessons of RFL are determined.

The structure of the master's work: scientific work includes an introduction, a general description, a main part consisting of two chapters, a conclusion, a bibliographic list, including 42 titles of scientific sources in Russian, 2 appendices.

The content of the work is presented on 63 pages of the main text (without a bibliographic list and appendices) and illustrated with 13 tables and 9 figures. The work includes 2 annexes occupying 20 pages. The total volume of work is 88 pages.